

Управљач заштићеног подручја:
Јавно предузеће за газдовање шумама „СРБИЈАШУМЕ“
Шумско газдинство „БЕОГРАД“
Шумска управа „АВАЛА“

**ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА
ПРЕДЕЛОМ ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „АВАЛА“
ЗА 2025. ГОДИНУ**

С А Д Р Ж А Ј

Увод	3
Предео изузетних одлика „Авала“	4
Природне и створене вредности Авале	5
Режими заштите предела изузетних одлика „Авала“	7
Управљање пределом изузетних одлика „Авала“	11
Планирани активности за 2025. годину	13
Спецификација трошкова за 2025. годину	17

У В О Д

Скупштина града Београда, на седници одржаној 24. децембра 2007. године, а на основу члана 42. став 1. и члана 43. став 3. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, број 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 135/04) и члана 31. Статута града Београда („Службени лист града Београда“, број 14/04, 30/04 и 19/05), донела је **Решење о стављању под заштиту природног добра „Авала“** у Београду (број решења је 501-678/07-С од 24.12.2007. године).

Природно добро „Авала“ стављено је под заштиту као предео изузетних одлика и поверено је на управљање Јавном предузећу за газдовање шумама „Србијашуме“ Београд, Шумском газдинству „Београд“, Шумској управи „Авала“.

Природно добро „Авала“ ставља се под заштиту ради очувања и унапређења примарних предеоних вредности и пејзажних обележја, разноврсности облика и појава геонаслеђа, богатства животињског и биљног света и станишта, квалитета вода, земљишта и шума, неговања традиционалних и историјских вредности, као и стварања услова за одрживи развој рекреативних и туристичких садржаја и контролисане пољопривреде, односно планско уређење и коришћење простора.

Сходно члану 12. **Решења о стављању под заштиту природног добра „Авала“** управљач је дужан да план управљања спроводи кроз годишње програме управљања ПИО „Авала“.

Према члану 54. Закона о заштити природе сагласност на годишњи програм управљања даје орган локалне самоуправе задужен за послове заштите животне средине, у конкретном случају Град Београд – Секретаријат за заштиту животне средине.

У складу са претходно поменутиим ЈП „Србијашуме“ - ШГ „Београд“, као управљач заштићеним подручјем, има обавезу израде и доношења годишњег програма за 2025. годину.

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „АВАЛА“

Према Закону о заштити животне средине предео изузетних одлика је релативно мање подручје, живописних пејзажних обележја, ненарушених примарних вредности, предеоног лика са присуством традиционалног начина живота и културних добара, а такође и заштићена околина непокретних културних добара.

Према Регионалном Просторном плану административног простора Београд подручје Авале је дефинисано као простор са трајном наменом заштите природе и природних добара.

Према ГУП-у Београда (2001-2021) подручје Авале се дефинише као простор за рекреацију која се изводи самостално, тј. не изискује посебно изграђене и опремљене терене. Такође се каже да је треба заштити јер представља границу ширења града и видиковац овог подручја.

Завод за заштиту природе Србије је урадио студију заштите под називом „**Предео изузетних одлика Авала**“ и она представља стручни предлог за заштиту природног добра „Авала“. Она садржи податке и документацију о категорији природног добра, његовим границама, површини и положају, о природним и створеним карактеристикама, као и о режимима и мерама заштите и смерницама за испуњење задатих услова.

Заштићено подручје „Авала“, укупне површине 489,13 ха, се налази на територији града Београда, градска општина Вождовац, 15km јужно од центра града. У приватној својини се налази 74,35ha (15,2%), а 414,78ha (84,8%) у осталим облицима својине. Од укупне површине највећи део припада КО Бели Поток (93%), затим КО Рипањ (3,7%), КО Зуце (2,3%) и КО Пиносава (1,0%).

ПРИРОДНЕ И СТОРОЕНЕ ВРЕДНОСТИ АВАЛЕ

Природне вредности

Авала је најсевернија планина шумадијске греде, а припада ниским острвским планинама (506m нмв.). Облика је неправилне издужене купе, а површине око 500 ha. Поседује вредности које јој дају својство природног добра и испуњава услове за стављање под заштиту.

На Авали постоје бројна лежишта минералних сировина о чему сведоче, додуше напуштена, рударска окна (Црвени Брег). Експлоатација је напуштена због мале издашности руда, али окна и данас привлаче посетиоце Авале да завире у њену прошлост. Треба споменути и минерал који откривен на Авали, а добио је име по њој – Авалит. Потоци Авале, иако сезонског карактера, једним делом (уливајући се у Топчидерку) припадају сливу реке Саве, а другим делом преко Завојничке реке сливу Дунава. Овде треба споменути и два (каптирана) извора воде: Сакинац и Ладне Воде. Сакинац је данас врло посећен извор и велики број грађана и излетника користи воду са овог извора за пиће.

Живи свет Авале чине:

- 21 врста лишјајева;
- 597 биљних врста (велики број породица и родова), а међу њима 2 врсте од међународног значаја и 6 са Црвене листе флоре Србије; такође се неке врсте налазе на CITES листи угрожених биљака услед трговине и њиховог сакупљања;
- 8 врста херпетофауне (2 заштићене као природна реткост);
- 67 врста орнитофауне (21 заштићена као природна реткост);
- 16 врста сисара (6 заштићених као природна реткост)

Вегетацију Авале чине највећим делом шуме храста (сладун, цер, китњак уз примесу граба и црног јасена) и знатно мање шуме предпланинске букве (уз примесу сребрне липе). Ту су такође и шумске културе црног и белог бора (100 година), затим дуглазије (25-30 година), као и културе багрема које временом постају све гушће и скоро да онемогућавају насељавање других врста, а уз то се и брзо шире на станишта других типова шума, што је неповољно. Укупна површина под шумом у оквиру заштићеног подручја износи 373,35ha. Ливадска вегетација углавном заузима јужне падине у зони храстових шума, а одржава се дејством човека.

Створене вредности

Авала има и културно-историјски значај јер се на њој налази неколико заштићених споменика културе. Неки од њих су у вези са бурном прошлошћу Авале у освајачким походима свих војски које су прошле овим крајевима у периоду од XV и XIX века. У Првом светском рату немачки војници су у близини рушевина српског средњевековног града Жрнов сахранили уз све почести једног непознатог српског војника. Овај град је иначе имао велики стратешки и војни значај у Србији тог времена. Након Првог светског рата житељи околних села су на истом месту подигли спомен обележје том истом непознатом војнику. Касније, између два светска рата, остаци града Жрнов су потпуно срушени, спомен обележје је пренесено у Бели Поток, а на том месту је никао монументални споменик Незнаком јунаку. Иначе, Авала своје име дугује турском имену за град Жрнов – Хавала.

Овде треба споменути и Васу Чарапића, српског устаника пореклом из Белог Потока, коме је подигнут споменик на североисточним падинама Авале.

И први планинарски дом у Србији нашао је своје место на Авали. То је Митровићев дом (споменик културе).

Из истог периода потиче и хотел „Авала“ (такође споменик културе).

Новијег датума су телевизијски торањ на Авали и споменик Руским ветеранима. Торањ, срушен у бомбардовању 1999. године, поново је саграђен на истом месту, од 2010. поново отворен за посетиоце, започиње свој нови живот са намером да као и раније буде путоказ свима који из престонице одлазе или тек стижу Београд.

Авалу пресеца и једносмеран, асфалтни кружни пут дужине око 9 km који је и једини правац за моторна возила на подручју ПИО „Авала“, док организованих паркинг места има уз туристичке објекте као што су: хотел „Авала“, пансион Београд, планинарски дом „Чарапићев брест“ и ресторан „Митровићев дом“.

Треба споменути и расадник у подножју Авале који има дугу традицију, а основан је на иницијативу Милана Д. Обрадовића – Личанина, једног од првих инжењера шумарства код нас.

Планину окружују сеоска насеља Бели Поток, Пиносава, Рипањ и Зуце. Главна привредна активност становништва је некада била пољопривреда, а данас све већи број људи гравитира према Београду као извору посла. На основу података изнесених у студији заштите, види се да је локално становништво веома заинтересовано за заштиту и развој овог подручја.

Авалско подручје је традиционално у туристичко-излетничкој функцији и поред присуства природних својстава, присуство споменичких локалитета представља и туристички потенцијал који треба адекватно заштити и опремити за упознавање са најширом јавношћу.

Основне функције које се могу развијати и одржавати у заштићеном подручју „Авала“ су: еколошко-заштитна, рекреативна, образовна и општекултурна, функције везане за развој пољопривреде и живот околних људи, функције везане за развој туризма и то пре свега рекреативног.

РЕЖИМИ ЗАШТИТЕ ПРЕДЕЛА ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „АВАЛА“

Режим заштите је законом дефинисан као „скуп мера и услова којима се одређује начин и степен заштите коришћења уређења и унапређења заштићеног подручја.“

На подручју ПИО „Авала“ установљен је тростепени режим заштите и то:

1. **режим заштите I степена** – на делу заштићеног подручја који обухвата резерват „Ладне воде“, укупне површине од 8,06ха, који се налази у оквиру шумског одељења 26, а на делу одсека „а“;

2. **режим заштите II степена** – којим су обухваћене шумске заједнице и геонаслеђе на три локације (остаци старих рударских радова), укупне површине од 121,78ха од којих је највећа на југоисточним падинама Авале и обухвата шумске заједнице у оквиру шумског одељења 15 и 16 – у целини, одељења 29 – одсек „с“, одељења 26 – део одсека „а“ и одсеци „b“, „с“, „d“ и „е“.

3. **режим заштите III степена** – на осталом делу простора у границама заштићеног подручја, укупне површине од 359,20ха.

У заштићеном подручју са установљеним режимом заштите I, II и III степена утврђују се опште мере заштите и коришћења којима се забрањује:

1. крчење шума;
2. брање, кидање и уништавање биљака, посебно заштићених и ретких врста флоре и неконтролисано сакупљање лековитог биља;
3. лов;
4. узнемиравање птица, нарочито у периоду размножавања и подизања младих као и уништавање њихових гнезда;
5. извођење радова који могу пореметити стабилност терена;
6. регулисање водотокова и уређење њихових обала, осим у функцији заштите од ерозије;
7. изградња индустријских и привредних објеката;
8. каптирање извора за потребе пуњења и паковања ради продаје;
9. упуштање непречишћених отпадних вода у водотокове, јаруге и земљиште;
10. одлагање отпада и формирање сметлишта;
11. експлоатација минералних сировина.

У оквиру установљеног режима заштите I, II и III степена дозвољавају се опште мере заштите и коришћења које се односе на:

1. обележавање планинарских и рекреативних стаза;
2. постављање информативних табли и путоказа;
3. примену одговарајућих биолошких мера против фитопатолошких и ентомолошких обољења шума;
4. извођење геолошких истражних радова којима се не ремети морфологија терена и не утиче на укупно стање флоре и фауне;

5. научно-истраживачки рад у оквиру посебних програма и пројеката одобрених од надлежних државних органа или научних институција;

6. континуирано праћење (мониторинг) биљних и животињских врста и специфичних биљних заједница;

7. хватање птица у сврху прстеновања;

8. обезбеђивање мера противпожарне заштите;

За радове који су дозвољени општим мерама заштите у зонама са режимом заштите I, II и III степена, а од редног број 1. до 5., обавезно се прибављају услови организације за заштиту природе.

У заштићеном подручју са утврђеним режимом заштите I степена утврђује се као посебна мера забране коришћења природних богатстава и простора и извођења свих видова активности које нису посебно одређене као дозвољене.

У оквиру режима заштите I степена, дозвољено је временски и просторно ограничено коришћење заштићеног подручја у оквиру одобрених програма и пројеката укључујући образоване програме и пројекте, као и предузимање нужних интервенција, у случају опасности по заштићено природно добро.

У заштићеном подручју са утврђеним режимом заштите II степена утврђују се посебне мере заштите и коришћења којима се забрањује:

1. уношење алохтоних врста дрвећа;

2. уништавање кореновог система биљака приликом извођења радова;

3. сеча заједница или групација аутохтоних врста;

4. постављање табли и других обавештења на стаблима;

5. преоравање и пошумљавање површина под ливадама и на чистинама;

6. затрпавање свртњева и шљачишта (троскишта);

7. коришћење материјала из троскишта и јаловишта за насипање саобраћајница и стаза при њиховој санацији и реконструкцији;

8. изградња објекта.

У оквиру режима заштите II степена, дозвољавају се посебне мере заштите и коришћења и то:

1. газдовање шумским заједницама са алохтоним врстама до краја опходње;

2. превођење шума пањача у семенске;

3. смањење површина под багретом;

4. извођење узгојно-санитарне сече у циљу унапређивања здравственог стања заједница и обезбеђење услова за цео екосистем;

5. попуњавање проређених шума по посебним програмима и пројектима;

6. уређење прилаза локацијама Звечара, Крива Ђуприја и Стари Селдау, уклањање растиња на великом броју свртњева и сређивање напуштених рударских копова ради безбедног кретања посетилаца;

7. уклањање шибља дуж постојећих стаза које окружују ову зону ради омогућавања несметаног пролаза;

8. постављање вештачких гнезда на високо дрвеће за привлачење дупљашица и постављање хранилица пред зиму на стаблима;

9. постављање мобилијара са опремом за пасиван и активан одмор одраслих.

За радове који су дозвољени у зони са режимом заштите II степена, а од редног броја 3. до 6., обавезно се прибављају услови организације за заштиту природе.

У заштићеном подручју са утврђеним режимом заштите III степена утврђују се посебне мере заштите и коришћења којима се забрањује:

1. уношење алохтоних врста дрвећа, осим на парковским површинама и хортикултурно уређеним површинама;
2. проширење пољопривредних површина смањивањем шумског земљишта;
3. извођење радова којима се изазивају општећења постојећих објеката;
4. изградња објеката, осим адаптације и санације постојећих и реконструкције торња са пратећим објектом;
5. проширење паркинг простора уз изграђене објекте и саобраћајнице смањивањем шумског земљишта;
6. извођење радова којима се мења хидролошки режим станишта;
7. ложење ватре ван места одређених за ту намену.

У оквиру режима заштите III степена, дозвољавају се посебне мере заштите и коришћења и то:

1. газдовање шумским заједницама са алохтоним врстама до краја опходње;
2. вештачко пошумљавање садницама лишћара старости од 3-5 година и садницама четинара у парковском делу заштићеног подручја, уношење декоративних и жбунастих врста као елемената уређења споменика културе;
3. замена алохтоних врста дрвећа аутохтоним врстама;
4. превођење шума пањача и ниских шума у високе;
5. извођење узгојно-санитарне сече ради унапређивања здравственог стања заједница, активности на искорењивању инвазионих врста, крчење подраста непожељних врста и сузбијање изданака и избојака све до склапања заједнице;
6. попуњавање проређених заједница по посебним програмима и пројектима;
7. подсађивање, где год је то могуће жбунастим врстама са ситнијим плодовима као и дивљим воћкама;
8. повећање травнатих површина на подручју одељења 21 - одсек „с“ и „d“, уз уклањање жбунасте вегетације;
9. санација и адаптација постојећег расадника, односно проширење расадничког материјала додавањем аутохтоних дрвенастих, жбунастих, лековитих врста са Авале и декоративних врста;
10. остављање мањег броја старих и шупљих стабала ради очувања склоништа за слепе мишеве, пухове, веверице и друге ситне глодаре;
11. постављање мањих осматрачница и надстрешница на местима која ће се одредити посебним програмима;
12. одржавање простора око водотокова;
13. обележавање места старих рудишта;
14. извођење радова на обезбеђењу старих напуштених површинских копова, позајмишта и поткопа у циљу безбедности посетилаца;
15. изградња мањих монтажних објеката од природних материјала за потребе едукације;

16. реконструкција и санација постојећих и изградња нових објеката инфраструктуре и прикључивање свих корисника;

17. реконструкција и изградња пратећих објеката у зони туризма, у функцији подизања квалитета услуга и унапређења активности;

18. ограничена изградња спортско-рекреативних терена без великих земљаних радова и радова на нивелацији терена или сече шуме ради одржавања културних и спортских манифестација мањег обима;

19. санација и уређење постојећих колских и пешачких стаза;

20. уређење рекреационог простора око Планинарског дома „Чарапићев брест“;

21. постављање мобилијара са опремом за пасиван и активан одмор одраслих и опремом за дечја игралишта.

За радове који су дозвољени у зони са режимом заштите III степена, редни број 5. и 6. и од 14. до 20., обавезно се прибављају услови организације за заштиту природе.

У зони која обухвата пољопривредне површине дозвољава се:

1. коришћење легуминоза ради обогаћивања земљишта азотом;

2. плодород ради повећања продуктивности земљишта и спречавања појаве и развоја штеточина;

3. производња алеопатских усева ради спречавања развоја коровских врста у почетним стадијумима развоја;

4. употреба стајског ђубрива и компоста;

5. коришћење лагане механизације.

Шуме ће бити предмет редовног газдовања и пажљивог надзора, у складу са Законом о шумама. За државне шуме које су обухваћене заштићеним подручјем урадиће се основа газдовања у складу са режимима заштите из Решења. За шуме у приватној својини управљач ће урадити Програм газдовања шумама у приватној својини.

УПРАВЉАЊЕ ПРЕДЕЛОМ ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „АВАЛА“

Управљање заштићеним подручјем поверено је Јавном предузећу за газдовање шумама „Србијашуме“, које ће послове управљања на терену спроводити преко Шумског газдинства „Београд“, Шумске управе „Авала“.

У складу са Решењем о стављању под заштиту природног добра „Авала“ управљач је дужан да:

1. управља природним добром у складу са режимом и мерама заштите и коришћења прописаним законом и овим решењем;
2. у случају настанка околности и промена које могу нанети штету заштићеном подручју или нарушити његова битна својства, без одлагања обавести организацију за заштиту природе и надлежни инспекцијски орган;
3. заштићено подручје обележи и стара се да непрекидно буде обележено на прописан начин;
4. организује чуварску службу;
5. обезбеђује успостављање и развој дозвољених делатности односно функција заштићеног природног добра на прописан начин;
6. прати израду и имплементацију програма и пројеката развоја пољопривреде, шумарства, туризма, уређења предела, санације и рекултивације оштећених и деградираних површина, као и програма и пројеката истраживања, очувања и презентације културно-историјских и природних вредности, научно-истраживачког и образовног рада и других активности;
7. донесе програм заштите и развоја заштићеног подручја;
8. донесе акт о унутрашњем реду и организацији и раду чуварске службе и стара се о његовој примени.

Управљач има обавезу да Извештај о реализацији програма управљања ПИО „Авала“, поднесе организационој јединици Градске управе надлежној за заштиту животне средине, најкасније до 15. децембра за текућу годину. У конкретном случају Извештај ће се подносити Секретаријату за заштиту животне средине.

Управљач има обавезу да донесе акт којим се уређује унутрашњи ред, организација и рад чуварске службе.

Актом тј. Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби утврђују се:

1. правила и начин понашања посетилаца, власника и корисника непокретности при кретању, боравку или обављању делатности у заштићеном подручју;
2. места, површине и објекти на којима се примењују мере ограничења кретања или забране и ограничења вршења одређених радњи, као и трајање тих мера;
3. биљне и животињске врсте на које се односе прописане мере забране уништавања, оштећивања, узнемиравања или мере ограничења коришћења, односно брања, сакупљања и излова;
4. услови и поступак извођења радова на изградњи објеката, извођењу развојних, истраживачких и других пројеката на местима која имају природне и

културно-историјске вредности и значај и на које се односе мере забране прописане овим решењем;

5. елементи накнаде за коришћење заштићеног подручја;

6. начин чувања и одржавања заштићеног подручја, организација и начин рада, односно број, стручност, радни статус, опрема, обележја и овлашћења чуварске службе, као и надзор над њиховим радом. Правила утврђена актом из става 1. овог Правилника и друге неопходне информације о спровођењу режима заштите, управљач је дужан јавно да огласи и на погодан начин учини доступним посетиоцима и корисницима заштићеног подручја.

Управљач заштићеним подручјем има право активне легитимације у погледу остваривања установљеног режима заштите, као што је право покретања кривичних и прекршајних поступака, право на накнаду од правних и физичких лица за коришћење заштићеног подручја и друга права утврђена законом и прописима донетим на основу закона.

Власник односно корисник земљишта у границама заштићеног подручја дужан је да природно добро учини приступачним јавности и да, у случају потребе од организације за заштиту природе захтева потребна упутства о начину чувања, заштите и одржавања заштићеног подручја.

Власник односно корисник земљишта у границама заштићеног подручја дужан је да без одлагања обавести управљача или организацију за заштиту природе или надлежни инспекцијски орган, ако дође до промена које заштићено подручје могу уништити, оштетити или нарушити његова битна својства.

Средства потребна за спровођење режима заштите заштићеног подручја обезбеђују се:

- из Буџета града Београда;
- из прихода који се остварују обављањем делатности управљача од накнаде за коришћење заштићеног подручја;
- и из других извора у складу са законом.

ПЛАНИРАНИ АКТИВНОСТИ ЗА 2025. ГОД.

У току 2025. год. на подручју ПИО „Авала“, у складу са Решењем о проглашењу заштићеног подручја Предела изузетних одлика „Авала“ и Планом управљања ПИО „Авала“ (2021. год.- 2030. год.), а у оквиру планираних активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу ПИО „Авала“ планирају се следеће активности:

1. Чување и надзор

На пословима заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићеног подручја учествују референт заштите природе, шеф ШУ, реверни инжењер, чувар заштићеног подручја и др.

Чувар учествује у непосредном надзору и контроли спровођења правила унутрашњег реда у заштићеном подручју.

У вршењу чуварске службе чувар прати кретање и активности посетилаца и других корисника у заштићеном подручју, изградњу објеката, коришћење минералних сировина, шума, флоре и фауне, улазак у зоне и објекте у којима је посета забрањена или ограничена, ложење ватре на отвореном, одлагање отпада, одвијање спортских такмичења и других манифестација. Чувар прати стање биљних и животињских врста као и других вредности заштићеног подручја.

2. Мониторинг и заштита флоре и фауне, праћење стања, нега и заштита шума

Током целе године радиће се на уклањању непожељне вегетације (трава, папрат, купина...) у циљу побољшања бонитета станишта и на спровођењу различитих мера неге у циљу побољшања квалитета и здравственог стања шумских екосистема. Природна добра којима управља ЈП „Србијашуме“ су током целе године посећена од стране многобројних излетника и туриста, а нарочито деце. Да би се обезбедио пријатан боравак у природи управљач мора да брине да излетишта буду уредна за све кориснике заштићеног подручја. Самим тим, редовним уклањањем непожељне вегетације, стварају се услови за пријатан боравак у природи и могућност за активним и пасивним одмором.

Површине на којима се уклања непожељна вегетација могу бити приступачније и лакше за рад (повољни услови), али исто тако могу да буду веома неприступачне те уклањање непожељне вегетације на таквим површинама је много теже и захтева много већи напор радника (неповољни услови). Време манипулације у повољним условима је мање него у неповољним условима. У неповољним условима је учешће застоја веће па је самим тим и учинак рада мањи и троши се више норма часова за реализацију планираних радова. Због свега овога је час рада у неповољним условима скупљи. Површине на којима се врши уклањање непожељне вегетације учртане су на скицама које се, по договору, достављају уз сваку привремену ситуацију.

Редовно ће се вршити мониторинг заштићених врста (бројност, раст и развој различитих животињских и биљних врста, листање, цветање, урод семена, утицај климатских услова на раст и развој биљних и животињских врста и сл.).

Мониторинг подразумева праћење стања природе у заштићеном подручју и евентуалне промене природних вредности, при чему се прикупљени подаци користе за оцену стања очуваности природних вредности. Редовним мониторингом би требало да се природне вредности заштите и очувају и да управљачу олакшају да се на негативне промене благовремено реагује.

Строго заштићена врста чије ће се стање посебно пратити је божиковина (*Plex aquifolium* L.). Потребно је сачувати њена станишта и пратити бројност популација.

У границама подручја биће предвиђено остављање стабала на којима се забележе природне дупље и шупљине које су значајне за гнезђење птица дупљашица (неке врсте из рода сова *Strigiformes*, деглићи *Piciformes* и неке врсте из реда певачица *Passeriformes*). Осим тога биће идентификоване врсте птица грабљивица које се гнезде у заштићеном подручју.

Заштита од биљних болести и штеточина: а) редовно праћење појаве биљних болести и штетних инсеката захтева ангажовање већег броја запослених и више активности на праћењу поменутих појава.

Најзначајније биљне болести и штетни инсекти у лишћарским састојинама Пепелница (*Microsphaera alphitoides* Griff. et Maubl) је стални проблем за храстове шуме, а највећу штету прави на подмлатку, па је у младим састојинама храста неопходно редовно пратити присуство ове биљне болести. Прегледа се лишће и избојци храста на типичну пепељасту белу превлаку (мицелију) на лицу и наличију листа и на младој кори избојака.

С обзиром да је губар (*Lymantria dispar*) један од најопснијих штетних инсеката који се јавља у шумама Србије, његова бројност се детаљно прати користећи се различитим методама. Преглед свих лишћарских састојина се врши током августа и септембра маршрутним методом и детаљан преглед на свим сталним огледним површинама, како би се установило присуство и бројност јајних легала губара по хектару. Такође, редовно се прати и присуство свих осталих дефолијатора који могу изазвати веће штете (велики и мали мразовац, храстов савијач, жутогубар, кукавичје сузе, храстов четник итд), чије биљке домаћини су на првом месту различите врсте храстова. Крајем априла-почетком маја, окуларном методом узоркованих грана се утврђује бројност у стадијумима ларве и лутке и то тако што се одабере 5 стабала са којих се одсецају виталне гране дужине око 70-80 цм (по 8 из врха, средине и основе крошње). Потребно је обезбедити да гране приликом одсецања падају на разапето платно како би се избегао губитак гусеница. На основу пребројаних листова и броја гусеница које се разврстају по врстама или родовима, долази се до податка колико има гусеница на 1000 листова. Тај податак указује да ли је нормална или повећана бројност дефолијатора у лишћарским шумама.

Поред тога, прати се присуство и других штетних инсеката или биљних болести које у пренамножењу могу изазвати озбиљне штете у нашим шумама, као што су гљиве рода *Armillaria*, затим гљиве *Nectria coccinea* и *Guignardia aesculi*, инсекти *Stereonuchus fraxini* и други.

Најзначајније биљне болести и штетни инсекти у четинарским састојинама

У шумама београдског подручја четинари заузимају знатно мање површине од лишћара и не јављају се од природе, већ су унети углавном ради пошумљавања или

озелењавања у циљу пејзажне и састојинске разноликости. Без обзира на мали удео четинара, због могућих градација штетних инсеката (на првом месту поткорњака) и појаве различитих гљива, може доћи до сушења читавих састојина. Због тога је неопходно пратити присуство штетних врста као што су гљиве *Heterobasidion annosum*, *Mycosphaerella pini*, *Sphaeropsis sapinea*, *Gremmeniella abietina*, *Armillaria* spp и друге, а од штетних инсеката код четинара највећу опасност представљају различите врсте поткорњака чије се присуство и бројност прате постављањем ловних стабала и/или феромонских клопки.

На основу прикупљених података на терену и по потреби лабораторијске анализе Института за шумарство у Београду, долази се до закључка да ли је потребно спровести мере заштите (третирање пестицидима, механичко уклањање и спаљивање заражених биљака или њених делова или инсеката у различитим стадијумима развоја). Мониторинг здравственог стања захтевају ангажовање како чувара у заштићеном подручју, тако и реверног инжењера и референта за заштиту шума уз примену стручног знања из области заштите шума.

С обзиром на то да се предметно подручје налази у обухвату еколошке мреже Републике Србије, еколошки значајног подручја „Авала“, управљач ће се придржавати мера заштите прописаних Уредбом о еколошкој мрежи.

3. Мере уређења

У складу са Планом управљања ПИО „Авала“ (2021. год.- 2030. год.), планиране су активности на уређењу заштићеног подручја.

Уградња дрвених и осталих реквизита

Будући да је мобилијар у заштићеном подручју у лошем стању, управљач је, у 2025. години, планирао уклањање дотрајалог мобилијара и набавку и уградњу новог мобилијараи то: надстрепнице - 10 ком., комплет сто са две клупе - 20 ком., клупе са наслоном - 25 ком., клупе без наслона - 21 ком., дрвени стубићи- 200 ком..

Набавка, транспорт и уградња металних корпи за отпад- 33 ком.

Будући да цвеће у жардињерама, које је саставни део меморијалног комплекса око споменика Незнаном јунаку, због веома дугих сушних периода треба да се одржава и залива, управљач је планирао набавку и постављање система за заливање цвећа.

4. Популаризација и презентација

Десетогодишњим Планом управљања ПИО „Авала“ (2021. год.- 2030. год.) , планиране су активности на едукацији локалног становништва и осталих корисника заштићеног подручја.

За 2025. годину планиране су активности у виду шумарског вишебоја, организовања догађаја, наставе, активности у природи, у сарадњи са студентима Универзитета у Београду, обележавање дана ослобођења Београда у сарадњи са Феријалним савезом. Такође је у плану организовање предавања која имају за циљ подизање свести о очувању природних вредности како заштићених подручја тако и целе планете са закључком да је сваки појединац одговоран за стање природне средине.

У поменутих активностима остварићемо сарадњу са основним и средњим школама, факултетима, пензионерима и разним организацијама. Ове образовне и

промотивне активности одржаваће се током целе године и то често на дане када се обележавају значајни датуми у животној средини (Светски дан шума, Дан заштите природе, Светски дан планете Земље и др.). У циљу што боље промоције заштићеног подручја планиран је дизајн, израда и штампање промотивног материјала.

Управљач очекује да ће реализација активности на едукацији локалног становништва помоћи у подизању нивоа свести о значају заштите животне средине као и да ће се образовање о заштити животне средине интегрисати у све нивое образовно-васпитног система.

Активности планиране овим програмом биће финансиране од стране Градске управе града Београда - Секретаријата за заштиту животне средине.

Поред ових радова у заштићеном подручју ПИО „Авала“ обављаће се и активности који ће бити финансирани из накнада за коришћење заштићеног подручја.

То су рад референата, шефа ШУ, ревирног инжењера и осталих запослених који ће радити на надзору и контроли спровођења управљачких докумената, прикупљању података, анализи и изради Програма управљања заштићеним подручјем ПИО „Авала“, као и изради Извештаја о остваривању Програма управљања заштићеном подручјем ПИО „Авала“.

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА "АВАЛА" - Спецификација трошкова за 2025. год. (БУЏЕТ ГРАДА БЕОГРАДА)

Ред. број	Документ	Група	Вид рада	Јед. мере	Обим радова	Јединична цена коштања	Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге заштићених добара	Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге из области грађевинарства
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. ЧУВАЊЕ И НАДЗОР								
1.1	Анализа цена 3104/1		Чување ПИО "Авала"	час	5840	586.10	3,422,824.00	
							3,422,824.00	
2. МОНИТОРИНГ И ЗАШТИТА ФЛОРЕ И ФАУНЕ								
2.1	Анализа цена 3104/3		Мониторинг стања природе у заштићеном подручју	час	384	981.25	376,800.00	
							376,800.00	
3. ПРАЋЕЊЕ СТАЊА, НЕГА И ЗАШТИТА ШУМА								
3.1	Анализа цена 3104/5		Уклањање непожељне вегетације (трава, папрат, купина...) у циљу побољшања бонитета станишта - неповољни услови	м²	189360	38.01	7,197,573.60	
3.2	Анализа цена 3104/2		Заштита од биљних болести и штеточина: а) редовно праћење појаве биљних болести и штетних инсеката	час	192	750.56	144,107.52	
							7,341,681.12	
4. МЕРЕ УРЕЂЕЊА ПИО "АВАЛА"								
4.1	Анализа цена 3104/16	43.32	Уклањање старих клупа без наслона са припадајућим бетонским темељима и одвоз на депонију, као и набавка нових са транспортом и уградњом	ком	21	35,019.58		735,411.18
4.2	Анализа цена 3104/15	43.32	Уклањање старих надстрешница типа "Сеник" са припадајућим бетонским темељима и одвоз на депонију, као и набавка нове дрвене настрешнице "Сеник", транспорт и уградња	ком	10	294,114.48		2,941,144.80
4.3	Анализа цена 3104/18	43.32	Уклањање стола са две клупе и припадајућих бетонских темеља са одвозом на депонију, као и набавка нових са транспортом и уградњом	ком	20	61,824.41		1,236,488.20
4.4	Анализа цена 3104/17	43.32	Уклањање старих клупа са наслоним и припадајућих бетонских темеља и одвоз на депонију, као и набавка нових са транспортом и уградњом	ком	25	40,597.13		1,014,928.25
4.5	Јавна набавка	43.11	Уклањање оштећених и набавка нових металних корпи за смеће са транспортом и уградњом	ком	33	36,269.50		1,196,893.50
4.6	Анализа цена 3104/20	43.11	Уклањање оштећених и набавка са уградњом нових дрвених облика дужине 1.5м цца Ø20 цм, из производног програма ЈП "Србијашуме", за спречавање уласка моторних возила	ком	200	10,832.18		2,166,436.00
4.7	Јавна набавка		Набавка и постављање система за заливање цвећа		1	1,600,000.00	1,600,000.00	
							1,600,000.00	9,291,301.93
5. ПОПУЛАРИЗАЦИЈА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА								
5.1	Анализа цена 219		Едукација локалног становништва и осталих корисника заштићеног подручја	вишебој	10	58,153.17	581,531.70	
				догађај	10	37,585.07	375,850.70	
				настава	10	16,361.70	163,617.00	
							1,120,999.40	
Укупно: 1 + 2 + 3 + 4 + 5 =							13,862,304.52	9,291,301.93

РЕКАПИТУЛАЦИЈА ИЗВЕДЕНИХ РАДОВА

ВРСТА РАДОВА	I УСЛУГЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДОБАРА		II УСЛУГЕ ИЗ ОБЛАСТИ ГРАЂЕВИНАРСТВА
	Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге заштићених добара / основица/		Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге из области грађевинарства / основица/
	ПДВ 10%	ПДВ 20%	ПДВ 20%
1. ЧУВАЊЕ И НАДЗОР		3,422,824.00	
2. МОНИТОРИНГ И ЗАШТИТА ФЛОРЕ И ФАУНЕ		376,800.00	
3. ПРАЋЕЊЕ СТАЊА, НЕГА И ЗАШТИТА ШУМА		7,341,681.12	
4. МЕРЕ УРЕЂЕЊА ПИО "АВАЛА"		1,600,000.00	9,291,301.93
5. ПОПУЛАРИЗАЦИЈА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА		1,120,999.40	
Свега без ПДВ-а:	0.00	13,862,304.52	9,291,301.93

ЗБИРНА РЕКАПИТУЛАЦИЈА

I УСЛУГЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДОБАРА		
Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге заштићених добара 10 %		
ПДВ 10 %		
Укупно		
Износ на који се обрачунава ПДВ на услуге заштићених добара 20 %		13,862,304.52
ПДВ 20 %		2,772,460.90
Укупно		16,634,765.42
Укупно I		16,634,765.42
Укупно за плаћање I		16,634,765.42

II УСЛУГЕ ИЗ ОБЛАСТИ ГРАЂЕВИНАРСТВА		
Износ на који се обрачунава грађевински ПДВ		9,291,301.93
ПДВ 20 %		1,858,260.39
Укупно II		11,149,562.32
Укупно за плаћање II		11,149,562.32

Укупна вредност Програма са ПДВ	27,784,327.74
---------------------------------	---------------

Напомена о пореском ослобађању: Сходно члану 5. Закона о изменама и допуни Закона о порезу на додатну вредност и Мишљењу Министарства финансија 011-00-976/2020-04 од 12.01.2021., а у вези члана 10. став 2. тачка 3. Закона о порезу на додатну вредност.

Истраживање тржишта је извршено у свему у складу са прописима који регулишу област јавних набавки.

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА "АВАЛА" - Спецификација трошкова за 2025. год. (СРЕДСТВА ИЗ НАКНАДА)

Ред. број	Вид рада	Јед. мере	Обим радова	Јединична цена коштања	Износ средстава који се финансирају из накнада за коришћење заштићеног подручја
1	2	3	4	5	6
1.	Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача (рад референта за заштиту природе, шефа шумске управе, реверног инжењера...)	месец	12	360,515.41	4,326,184.92
Укупно:					4,326,184.92

ЈП "Србијашуме"
ШГ "Београд"
Шеф рачуноводства:

Зоран Даворија

ЈП "Србијашуме"
ШГ "Београд"
ДИРЕКТОР

Зоран Даворија
мр Зоран Даворија дипл.инж.шум.

